
POLITICA INTERNACIONAL EUROPEA

1r. semestre 1994-1995

Professora: Esther Barbé (grups 01 i 51)

PROGRAMA

Bloc I. Introducció

- 1.- Evolució de l'ordre europeu: sistema europeu d'estats, Europa bipolar i Nova Europa.
- 2.- Introducció al mapa organitzatiu d'Europa. Cooperació i integració. Mapa de les organitzacions europees.

Bloc II. La Unió Europea com actor internacional

- 3.- La teoria de la integració (I). *Spill over*, comunitat de seguretat i supranacionalisme.
- 4.- La teoria de la integració (II). Intergovernamentalisme supranacional.
- 5.- Els orígens de la política exterior europea. El debat sobre la construcció europea.
- 6.- La Cooperació Política Europea. Informe de Luxemburg. Un model nou de diplomàcia. Polítiques exteriors nacionals i diplomàcia europea.
- 7.- Instruments de la política exterior europea. Adaptació del mecanisme als canvis internacionals (1970-1989). Acta Unica Europea (títol III).
- 8.- La diplomàcia europea en la posguerra freda. La política exterior i de seguretat comuna de la Unió Europea. Les accions comunes.

Bloc III. Les organitzacions de seguretat

- 9.- El concepte de seguretat. Evolució del concepte. De la seguretat col·lectiva dels anys trenta a la seguretat compartida i seguretat global dels vuitanta (Palme, Bruntland, Gorbaxev).
- 10.- Les organitzacions de seguretat en la guerra freda. L'Aliança Atlàntica. Origen, composició, membres i funcions. La primacia dels Estats Units en la seguretat europea.

- 11.- L'evolució de l'Aliança Atlàntica. Els problemes transatlàntics. La concepció francesa de la seguretat europea.
- 12.- La Unió Europea Occidental. Orígens, composició, membres i funcions. El renaixement dels anys vuitanta.
- 13.- L'Europa de l'Est. Mecanismes de control i característiques del bloc. L'hegemonia soviètica. El Tractat de Varsòvia.
- 14.- L'arquitectura institucional en la postguerra freda. Visions de la seguretat europea. Concepcions soviètica, francesa, alemanya i nord-americana.
- 15.- La reforma de les organitzacions en la posguerra freda (I). La nova Aliança Atlàntica.
- 16.- La reforma de les organitzacions en la postguerra freda (II). L'UEO, un projecte de comunitat de defensa europea.

Bloc IV. El problema alemany

- 17.- Alemanya i l'ordre europeu. La centralitat i l'hegemonisme alemany. La política exterior alemanya, de Bismarck a Hitler.
- 18.- El sistema d'ocupació del territori alemany. La divisió a les dues Alemanyes. Les noves fronteres a l'Est. Alemanya com a centre de la guerra freda. El cas de Berlín.
- 19.- Alemanya i la distensió. L'Ostpolitik. Les relacions RFA-RDA. Les relacions entre la RFA i l'URSS en els anys vuitanta.
- 20.- La caiguda del mur de Berlín. La unificació alemanya. Procés d'unificació: els quatre ocupants i les dues Alemanyes. El tema de Polònia.

Bloc V. Seguretat paneuropea

- 21.- La Conferència sobre la Seguretat i la Cooperació a Europa. Les dimensions paneuropees de la seguretat: de Vancouver a Vladivostock. Orígens del projecte.
- 22.- Experiència diplomàtica de nou tipus. Multidimensionalitat de la seguretat. Acta Final d'Helsinki (1975): seguretat, cooperació econòmica i drets humans.
- 23.- Evolució del procés CSCE. Creació de nous mecanismes: les mesures de confiança. Negociacions sobre desarmament. La dimensió humana. La Mediterrània en la CSCE.

- 24.- La CSCE en la postguerra freda. Carta de París (1990). De procés diplomàtic a estructura institucional. Els nous instruments i els nous òrgans. Diplomàcia preventiva i gestió de crisis.

Bloc VI. Els conflictes de la posguerra freda a Europa

- 25.- Un nou tipus de conflictivitat. Conflictes interns. La qüestió de les minories. Migracions. Desastres ecològics.
- 26.- La desintegració de Iugoslàvia. Procés intern. Actuació de les organitzacions europees.
- 27.- La desintegració de la Unió Soviètica (I). Canvis interns. Procés de desintegració. Acords de Minsk (1991). Creació de la CEI.
- 28.- La desintegració de la Unió Soviètica (II). Conflictes i diferències en els nous estats. La qüestió de les minories. Actuació de les organitzacions europees.

Nota: Molts dels temes que s'aborden en aquest curs són d'una gran actualitat. Per aquesta raó, els estudiants hauran de fer un seguiment d'anuaris i altres materials molt actualitzats. La professora donarà regularment instruccions sobre les lectures a fer per a cada tema. Tanmateix, es dóna una bibliografia indicativa per al conjunt del curs.

Pràctiques: Les pràctiques d'aquest curs estaran directament vinculades al Bloc V. Per tant, el tema de la CSCE servirà per fer anàlisi de documents diplomàtics, tractats sobre desarmament, definició d'instruments d'actuació internacional (mesures de confiança) i, de manera detallada, els instruments per a prevenció de conflictes, gestió de crisis i arranjanent pacífic de controvèrsies (mediació, missions d'enquesta i relators, etcètera).

Avaluació: La nota final s'obtindrà a partir de les notes de pràctiques (25%) i de la nota de l'examen final (75%). Les lectures de caràcter obligatori que s'indiquin al llarg del curs (vinculades al temes explicats a classe) també són matèria d'examen.

Bibliografia:

- AGUIRRE, M. (1984), *De Hiroshima a los euromisiles*, Madrid, Tecnos.
 1 CC. Social
 1 CC. Com
- ARTER, D. (1993), *The Politics of European Integration in the Twentieth Century*, Aldershot, Dartmouth.
 2 CC. Social
- ATTINÀ, F. (1992), *Introducción al sistema político de la Comunidad Europea*, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales.
 3 CC. Social
 1 CC. Com
- * BARBE, E. y GRASA, R. (1992), *La Comunitat Europea i la Nova Europa*, Barcelona, Fundació Bofill.
 5 CC. Social
 2 CC. Com

- BRUGMANS, H. (1972), *La idea europea 1920-1970*, Madrid, Ed. Moneda y Crédito. 2 CC. Suich
1 CC. Com
- 1. - DAHRENDORF, R. (1990), *Reflections on the revolution in Europe*, Londres, Chatto & Windus. 1 Sabadell
NO
- 1. - DAHRENDORF, R., FURET, F. y GEREMEK, B. (1992), *La democracia en Europa*, Madrid, Alianza. 1. CC. Com
↓ 1993
- FETJO, F. (1971), *Historia de las democracias populares* (2 vols.), Barcelona, Martínez Roca. 1 Llet
1 CC. Com
1 CC. Suich
- FRITSCH-BOURNAZEL, R. (1992), *Europe and German Unification*, Nueva York, Berg. 1 CC. Suich
- FUENTES, J. (1989), *El Círculo de Helsinki*, Madrid, Ministerio de Asuntos Exteriores. 2 CC. Suich
1 CC. Com
- FUENTES, J. (1991), *La Unidad Europea*, Madrid, Tecnos. 1 CC. Suich
- 1. - GARTON ASH, T. (1992), *Los frutos de la adversidad*, Barcelona, Planeta. **NO**
- 1. - GUILHAUDIS, J.F. (1993), *L'Europe en transition*, París, Montchrestien. **NO**
- GRAML, H. y BENZ, P. (1986), *El Siglo XX. Europa después de la Segunda Guerra Mundial 1945-1982* (vol. 1), Madrid, Siglo XXI. 5 CC. Suich
9 Llet
- GROSSER, A. (1984), *Les Occidentaux*, París, Fayard. 1 Llet
1 CC. Com
- 2. - HERRERO DE MIÑÓN, M. (1990), *Las transiciones en Europa Central y Oriental*, Madrid, Tecnos. **NO**
- JORDAN, R. (comp.) (1991), *Europe and the superpowers. Essays on European International Politics*, Londres, Pinter. 1 CC. Suich
- 1. - LAFFAN, B. (1992), *Integration and Cooperation in Europe*, Londres, Routledge. **NO**
- LAQUEUR, W. (1992), *Europe in Our Time. A History 1945-1992*, Londres, Penguin. 1 CC. Ed.
- LODGE, J. (1993), *The European Community and the Challenge of Future*, Londres, Pinter, (2ª ed.). 1 CC. Suich
- MACRIDIS, R.C. (1989), *Foreign Policy in World Politics. States and Regions*, Londres, Prentice Hall. 3 CC. Suich
2 CC. Com
- MAMMARELLA, G. (1990), *Historia de Europa contemporánea*, Barcelona, Ariel. 2 CC. Com
1 Llet
4 CC. Suich
1 CC. Ed.
- ORTEGA, A. (1994), *La razón de Europa*, Madrid, El País-Aguilar. 1 CC. Com

- PEREIRA, J.C. (1989), *Historia y presente de la guerra fría*, Madrid, Istmo, 1989.

- PRYCE, R. (comp.) (1990), *The Dynamics of European Union*, Londres, Routledge, (reimp., ed. 1987).

- TAIBO, C. (1991), *De la revolución de octubre a Gorbachov. Una aproximación a la Unión Soviética*, Madrid, Fundamentos.

1. - TAIBO, C. (1992), *La Europa oriental sin red. De la revolución de 1989 a la Comunidad de Estados Independientes*, Madrid, La Catarata (2ª ed. actualitzada)

- URWIN, D. (1992), *Western Europe since 1945. A political history*, Londres, Longman, (6ª reimp., 4ª ed.).

1. - URWIN, D. (1992), *The Community of Europe. A History of European Integration since 1945*, Londres, Longman, (6ª reimp., ed. 1991).

1 Llet.

1989	1990	1991	1992
1 CC. Ed 1 Llet.	1 CC. Ed 1 Llet.	1 CC. Ed 1 Llet.	1 CC. Ed 1 Llet.
1 CC. Ed 1 Llet.	1 CC. Ed 1 Llet.	1 CC. Ed 1 Llet.	1 CC. Ed 1 Llet.
2 CC. Com	2 CC. Com	2 CC. Com	2 CC. Com
2 CC. Sorub	2 CC. Sorub	2 CC. Sorub	2 CC. Sorub

HORVAT DE LERCEK CNIS DE CC BOLLUNES I DE TADNIMRIZVCO 1991/92